

Handlingsplan mot mobbing

I Petrine barnehage

Et godt psykososialt miljø i barnehagen er en viktig del av det forebyggende og helsefremmende arbeidet for barn. Barnehagen skal møte alle barn med respekt og tillit, og er en viktig bidragsyter til trivsel og glede i lek og læring. Barna skal oppleve barnehagen som en trygg arena for vennskap og fellesskap, der demokrati og likestilling fremmes og alle former for diskriminering motarbeides. Personalet bør være oppmerksomme på egne holdninger og atferd, både i forhold til bruk av makt og tvang og oppførsel som kan oppleves krenkende. Petrine skal leve opp til sitt motto: «Petrine barnehage, -et godt sted å være».

Barnehagelovens § 41. *Nulltoleranse og forebyggende arbeid*, § 42. *Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)* og § 43. *Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn fremhever og understreker barnehagens forpliktelser til å skape et psykisk og fysisk godt psykososialt læringsmiljø for barn.*

I rammeplanen for barnehagen står det å lese at.. «*Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet ... Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke-diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.*»

Det overordnede ansvaret for barnehagens psykososiale miljø ligger hos barnehageleder. Barnehagen er en helsefremmende og forebyggende arena, og det er derfor viktig at leder og resten av personalet umiddelbart tar nødvendige grep for å forhindre og stoppe mobbing og mobbelignende atferd i barnehagen.

Når et barn utsettes for mobbing, oppleves dette som en stor påkjenning både for familien og for barnet selv. Forskning viser at både barn som er utsatt for mobbeatferd og barn som selv har utført mobbeatferd, har økt risiko for å oppleve psykiske vansker senere i livet. Mobbing og utenforskap skjer også i barnehagen, og arbeidet med forebygging starter derfor hos oss. For å kunne ta tak i, forhindre og forebygge mobbing i barnehagen, er vi nødt til å ha en felles definisjon og oppfatning av hva mobbing er.

Hva er mobbing?

«Mobbing er handlinger utført av voksne og/eller barn som hindrer noens opplevelse av å høre til, være en betydningsfull person i fellesskapet og ha muligheten til å medvirke». (Lund m. fl, 2015)

Mobbing kan involvere flere typer handlinger, slik som:

- ✚ Utestengelse (ekskludering fra lek, å bli tildelt roller ingen vil ha osv.)
- ✚ Verbal mobbing rettet mot et enkeltbarn (vonde og stygge ord, kommentarer eller bemerkninger)
- ✚ Fysisk mobbing (slag, sparking, lugging, biting, dytting osv.)

Det viktigste er at vi vektlegger barnets egenopplevelse av hendelser slik som utestenging, å ikke få innpass, bli dominert/hersert med, latterliggjøring, manipulasjon eller at barnet opplever å få gjentatte negative kommentarer rettet mot seg.

Mobbing handler om mønstre som er negative, foregår over tid, og som er preget av en skjevfordeling av makt mellom de involverte partene.

Forebygging av mobbing

Voksne er rollemodeller for barn, og dermed også for barns møte med andre mennesker. Noen barn mestrer ikke samspill og lek med andre barn på en like god måte som andre barn gjør. I slike situasjoner trenger barnet hjelp fra oss. Sentralt i arbeidet mot mobbing er relasjonen mellom barn og voksne. Det er vår egen forståelse av barn og barns atferd som danner grunnlaget for om vi ser, reflekterer over og evaluerer vår egen praksis, og det er våre holdninger som legges til grunn for handlingene vi utfører. Vi benytter skjema for kartlegging av voksnes relasjoner til barn i barnehagen, og kartlegger to ganger i halvåret.

For å kunne forebygge mobbing i barnehagen må vi sørge for:

- ✚ Systematisk observasjon av barnegrupper og enkeltbarn for å kartlegge sårbare barn og barn som krenker
- ✚ Å arbeide målrettet og forebyggende der vi observerer atferd og gruppedynamikk som kan utvikle seg til å bli en situasjon der barn enten mobber eller blir utsatt for mobbing
- ✚ Voksne som har gode relasjoner til alle barna og som kjenner dem godt
- ✚ Voksne som er til stede med varme, omsorg og tillit, og som er gode rollemodeller
- ✚ Voksne som formidler forventinger på en tydelig, men god måte
- ✚ Voksne som kan korrigere, veilede og vise barna metoder for håndtering i en vanskelig situasjon
- ✚ At positiv atferd fremmes og fokuseres på
- ✚ At det legges til rette for dannelsen av gode relasjoner, vennskap og et inkluderende fellesskap i barnegruppene

Foreldresamarbeid

Både foresatte og barnehagen har et felles ansvar for at situasjoner som involverer mobbing ikke får slå rot i barnehagen. Barnehagen må samarbeide godt med foreldrene for å oppnå en felles forståelse av verdier og holdninger. Foreldresamarbeidet er viktig for å styrke forebyggingen av krenkende atferd og mobbing. Dersom foreldre eller barn tar kontakt med barnehagen vedrørende bekymring for et barn, skal dette tas på alvor. Foreldrene er barnas viktigste rollemodeller, og hva de sier og uttrykker med barn til stede må derfor være gjennomtenkt. Foreldrene bidrar til å forebygge ved å snakke positivt om andre barn og legge til rette for nye vennskap, også i det sosiale utenfor barnehagetid. I tillegg er det viktig at foreldre melder fra til barnehagen dersom det oppdages mobbing eller erting blant barn.

Foreldrenes ansvar:

- ✚ Dersom bursdagsinvitasjoner leveres/legges i barnas hyller i barnehagetiden må enten:
 - Hele avdelingen inviteres
 - Alle av samme kjønn på avdelingen inviteres
 - Alle i samme aldersgruppe inviteres (Meiser, Måltroster osv.)
- ✚ Foreldre må snakke om andre barn og voksne på en positiv måte. Husk at foreldre er barnas viktigste rollemodeller og forbilder
- ✚ Noen barn er aldri med andre hjem etter barnehagen. Kanskje dere kan invitere et av disse barna med hjem?
- ✚ Bruk foreldresiden til barnehagen på facebook som en kanal der dere kan få med alle på enkle aktiviteter etter barnehagetid, f.eks. «I dag drar vi bort til skolegården på Rud for å leke. Noen som vil bli med?» Navn på foreldresiden: **Petrine Barnehage foreldregruppe**
- ✚ Bruk SU som et fora. Alle foreldrene kan komme med innspill og tanker til SU-representantene, som tar dette med videre til oss i barnehagen

Hvordan oppdage mobbing?

For å kunne oppdage eller avdekke mobbing og uønsket atferd, er det viktig at personalet har en felles forståelse av hva krenkende atferd og mobbing innebærer. Vi må derfor observere barna og eventuelle endringer i deres atferd. Godt foreldresamarbeid bidrar også til at det er lettere å se endringer hos barna.

Personalet må være der barna er for å kunne oppdage atferd som kan utvikle seg til å bli mobbing. I tillegg må vi kartlegge og observere samspillet mellom barn – barn og barn – voksen på avdelingen. Vi må snakke med barn om hvordan de har det, og gjennomføre barnesamtaler en-til-en eller i grupper, der fokuset er rettet mot barnas egen opplevelse av trivsel. I foreldresamtaler snakker pedagogen med foreldrene om barns atferd, vennskap og trivsel.

Aktivitetsplikten legger ned påbud om å:

- ✚ Undersøke raskt
- ✚ Varsle barnehageleder/pedagogisk leder
- ✚ Gripe inn

Hva er krenkende og uakseptabel atferd?

- ✚ Å stenge andre ute av leken, både verbalt og/eller fysisk
- ✚ Å snakke bak noens rygg, gi negative bemerkninger som går på utseende og/eller personlighet
- ✚ Å gjøre narr av andre
- ✚ Å forskjellsbehandle
- ✚ Å slå, bite, lugge, dytte eller sparke
- ✚ Å ikke stoppe når noen andre har bedt deg om det
- ✚ Å overse eller ignorere
- ✚ Å true eller skremme
- ✚ Å kaste/ødelegge leker eller bøker og andre gjenstander
- ✚ Mobbing: episoder med krenkende eller negativ atferd som er rettet mot et enkeltbarn

Psykososialt barnehagemiljø i Petrine barnehage

Vi skal sikre gode psykososiale forhold og trivsel for alle barn den tiden de er hos oss. Psykososial helse knyttes opp mot barnas opplevelser av *nærhet, livsglede, mestring og trygghet*. Helse dreier seg om tilstedeværelse av positive faktorer som overskudd, mestring, trivsel og sosial støtte så vel som fraværet av negative faktorer, -som for eksempel mobbing. Sammenheng mellom struktur, forutsigbarhet og trivsel fremmer god psykososial helse i barnehagen. Det er viktig og helt sentralt at det barna selv forteller gjennom ord, handlinger og atferd vektlegges. At vi har et godt psykososialt miljø i barnehagen er en del av det viktige forebyggende og helsefremmende arbeidet for barn (Kunnskapsdepartementet).

Hva gjør vi?

- ✚ Kartlegger barnegruppene
- ✚ Er observante på samspill som er negativt eller kan utvikle seg til mobbing
- ✚ Utarbeider plan for forebyggende arbeid på gruppenivå når vi observerer atferd som kan resultere i at et barn blir utsatt for utestengelser eller krenkelseser
- ✚ Er til stede sammen med barna, og er tilgjengelige for kontaktetablering, veiledning og støtte
- ✚ Lytter til barn og barns egen opplevelse av trivsel og fellesskap
- ✚ Benytter pedagogiske verktøy som fokuserer på følelser, respekt for andre, vennskap, relasjoner og fellesskap
- ✚ Legger til rette for at alle barn har felles referanserammer som utgangspunkt for lek og fellesskap
- ✚ Er bevisste på egne holdninger og relasjonskompetanse
- ✚ Bruker tid til å snakke om det psykososiale miljøet på avdelingsmøter
- ✚ Relasjonskartlegging (skjema for nærhet – avstand) voksen – barn
- ✚ Følger opp bekymring og setter inn tiltak
- ✚ Legger til rette for godt foreldresamarbeid

Plan for forebyggende arbeid på gruppenivå

Noen ganger kan vi observere atferd enten i barngruppen eller hos et enkeltbarn, der denne atferden vil kunne resultere i utestengelser, krenkelser eller mobbing. I disse tilfellene må vi jobbe aktivt forebyggende på avdelings- og gruppenivå. Eksempler på slik atferd kan være:

- ✚ Barn som bruker trusler eller skremmende ord mot andre
- ✚ Barn som uttrykker seg ved å være fysisk utagerende mot andre
- ✚ Barn som bruker uønsket atferd for å komme inn i lek med andre
- ✚ To eller flere barn som holder andre utenfor ved å si at de ønsker å være i fred og at det ikke er plass til flere i leken akkurat nå

Vår viktigste jobb i slike situasjoner er å finne ut *hvorfor* denne atferden oppstår, slik at vi kan ta tak i roten og sette inn tiltak som vil føre til en langsiktig endring. Vi må stille oss selv noen spørsmål før vi lager en plan, og reflektere over disse sammen.

- ✚ Hvilke grunner kan vi finne for at noen barn oftere tyr til å være fysisk mot andre?
- ✚ Hvilke grunner kan vi finne for at noen barn bruker uhensiktsmessig atferd for å komme inn i lek eller for å oppnå kontakt med andre?
- ✚ Hvilke grunner kan vi finne for at noen barn oftere bruker trusler eller skremmende ord i kommunikasjonen med andre barn?
- ✚ Hvor ofte er det greit at noen barn ekskluderer andre fra å komme inn i leken under påskudd av at de «*vil være litt i fred akkurat nå*»?

Hvilke formuleringer skal planen for forebyggende arbeid på gruppenivå inneholde?

- ✚ Hvilke problemer i barngruppa skal tiltakene i denne planen løse?
- ✚ Hvilke tiltak skal barnehagen sette inn?
- ✚ Innen hvilken tid/over hvor lang tid skal tiltakene gjennomføres?
- ✚ Hvem er ansvarlig for gjennomføringen?
- ✚ Innen hvilken tid skal tiltakene evalueres og evt. endres?

Barnehageleder har overordnet ansvar for at det lages en plan for forebyggende arbeid. Planen lages av pedagogisk leder i samarbeid med øvrige ansatte på avdelingen, og lagres som et passordbeskyttet dokument i avdelingens mappe på fellesområdet i mappe «**Handlingsplaner**» - «**Mobbing og krenkende atferd**»

Gjennomføringsplan ved gjentakende krenkende atferd eller mobbing

TILTAK:	ANSVARLIG:
<p>PERSONAL</p> <ul style="list-style-type: none"> + Konkret beskrivelse av situasjonen. Hva har skjedd? + Avdelingsleder varsles + Barnehageleder varsles + Eier varles ved alvorlige saker 	<ul style="list-style-type: none"> + Den som oppdager eller observerer den krenkende atferden eller mobbingen + Pedagogisk leder + Barnehageleder
<ul style="list-style-type: none"> + Det settes av tid til avdelingsmøte for den avdelingen der situasjonen har oppstått. De ansatte blir enige om og utformer tiltak som skal settes inn 	<ul style="list-style-type: none"> + Barnehageleder og pedagogisk leder på aktuell avdeling
<p>BARNA</p> <ul style="list-style-type: none"> + Det gjennomføres samtaler med barna som er involvert i hendelsen 	<ul style="list-style-type: none"> + Pedagogisk leder
<ul style="list-style-type: none"> + Barna får komme med innspill og forslag til hva som kan gjøres for å bedre situasjonen. Dette tas med i utformingen av tiltakene 	<ul style="list-style-type: none"> + Pedagogisk leder
<p>FORESATTE</p> <ul style="list-style-type: none"> + Foreldrene informeres + Innkalle foresatte til både den som er utsatt og den som utsetter til samtale dersom situasjonens alvorlighetsgrad tilsier det 	<ul style="list-style-type: none"> + Pedagogisk leder + Barnehageleder har overordnet ansvar
<p>EVALUERING</p> <ul style="list-style-type: none"> + Tiltakene og effekten av disse evalueres etter en måned + Samtale med de involverte barna + Informasjon til/samtale med foresatte 	<ul style="list-style-type: none"> + Pedagogisk leder + Barnehageleder har overordnet ansvar

NB! Se eget skjema for utfylling

SKJEMA FOR VARSLING OM KRENKENDE ATFERD OG/ELLER MOBING

Dato:

Tid:

Involverte barn:	Beskrivelse av situasjonen:

Varslet av: _____

TILTAKSPLAN VED MISTANKE OM AT ET BARN IKKE HAR DET TRYGT OG GODT I PETRINE BARNEHAGE

Dato:

Barnets navn:

Foresatte:

Hva ønsker vi å løse med denne planen:

(Barnets navn) har krav på et helsefremmende barnehagemiljø som er trygt og godt, og som fremmer lek, læring, vennskap og trivsel. Petrine barnehage har ved hjelp av (hvem/hvordan) fått vite at (barnets navn) ikke har det trygt og godt i barnehagen fordi (beskriv utfordringen basert på barnets eller melderens oppfatning/beskrivelse av situasjonen).

Hvordan opplever barnet situasjonen?

Har barnet uttalt seg om saken? Dersom barnet greier å uttrykke seg om det som er utfordringen, og hvis barnet har noen forslag til hva som kan bedre situasjonen, skrives dette ned her.

Hva	Metode	Ansvarlig	Dato + sign.
 Grunnlag for bekymring	F.eks. observasjon, barnesamtaler, samtale med foresatte osv.		
 Varsle	Navn på den som har varslet, og hvem som har blitt varslet		
 Undersøke	Hvordan undersøker vi bekymringen? F.eks. barnesamtaler, systematisk observasjon, kartlegging av relasjoner osv.		
 Definere problemet/situasjonen	Hva har vi funnet ut gjennom å undersøke?		
 Mål og delmål	Beskrivelse av delmål vi har satt inn for å nå hovedmålet		
 Evaluering	Hvordan skal vi evaluere tiltak og måloppnåelse, og innen hvilken dato?		

Kartlegging av de voksnes relasjoner til barna i barnehagen

Vi skal kartlegge de voksnes relasjoner til barna to ganger i halvåret. Skjemaet vi benytter er utviklet av Kari Pape, og er beskrevet i hennes bok «Fra ord til handling». Med dette skjemaet skal man kartlegge de voksnes holdninger til hvert enkelt barn i Petrine.

Alle ansatte fyller ut et skjema, og disse leveres inn til styrer. Styrer sammenfatter et dokument som viser resultatene, og legger dette frem på et personal- eller avdelingsmøte.

Verktøyet benyttes internt, og hensikten er å kartlegge våre holdninger, -til det beste for alle barna. Det er vi som er ansvarlige for relasjonen mellom oss og barna, og dermed er det også vårt ansvar å endre egne holdninger og måten vi møter et barn på. For å kunne gjøre dette endringsarbeidet er vi nødt til å granske oss selv.

Vi benytter resultatene til å få et blikk på relasjonen de voksne har til hvert enkelt barn, der målet er at absolutt alle barna skal fanges opp. Er det noen barn hos oss som ikke er «røde» hos noen av de voksne? Er det ett eller flere barn som er «svart» eller «blå» hos flere av de voksne? Vi vurderer og reflekterer over det som har kommet frem i kartleggingen, og setter inn tiltak umiddelbart deretter.

Skjema for relasjonskartlegging ligger på fellesområdet i mappe «Handlingsplaner» - «Mobbing og krenkende atferd» - «Maler» - «Skjema for kartlegging av relasjoner»

Hva må vi reflektere over i dette arbeidet?

- ✚ Hvilke barn trenger mer oppmerksomhet, og hvordan kan vi jobbe for å følge opp dette?
- ✚ Hva er det vi allerede jobber godt med?
- ✚ Hva kan vi bli mer bevisst på?
- ✚ Hvordan kan vi jobbe for å endre en relasjon som ikke er god nok?

